

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

3. Vtrum in vinentibus corporeis detur alia forma substantialis præter animam.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

Confirmatur secundo: quia dantur aliquæ formæ corporeæ diuisibiles, aliquæ indiuisibiles; ergo possunt dari aliquæ formæ spirituales diuisibiles, & indiuisibiles absque præiudicio spiritualitatis.

Ex his patet spiritum, seu substantiam spirituales, ut sic, quæ ponitur directè in prædicamento substantiæ finitæ, esse substantiam completam potentem naturaliter occupare locum diuisibilem indiuisibiliter. Et corpus ut sic, seu substantiam corpoream, quæ ponitur directè in eodem prædicamento, esse substantiam completam, non potentem sic occupare locum. Hæc autem substantia completa potest diuidi in eam, quæ petit quantitatem connaturaliter; & eam quæ non petit, modo tamen possibilis sit talis substantia; & conceptus substantiæ corporeæ petentis quantitatem est magis notus & vulgaris, ut potè qui competit omnibus substantiis, quas de facto cognoscimus esse corporeas.

In hac autem ita vulgari acceptione potest diuidi corpus in organicum, & non organicum. *Organicum* est, quod habet partes diuersæ rationis ordinatas ad operationes diuersas sibi mutuo subordinatas, & talia sunt corpora omnium substantiarum corporearum viuentium, quæ viuunt vita, siue vegetatiua, siue sensitiua, siue rationali.

Non organicum est quod non habet partes huiusmodi, sed vel eiusdem rationis, ut est corpus aquæ, ignis, aeris, vel si habeat partes diuersæ rationis, illæ tamen non sibi inuicem subordinantur in suis operationibus, & talia corpora sunt corpora cælestia, si habeat partes subtiliores & densiores, & lapides etiam aliqui, in quibus reperitur quædam diuersitas in suis partibus.

Q V Æ S T I O III.

Verum in viuentibus corporeis detur alia forma substantialis præter animam.

37. *S*uppono iam ex dicendis dari animam in quolibet viuento corporeo, quod de facto datur, quidquid sit an possit dari de potentia absoluta aliquid viuens corporeum, quod esset substantia simplex atque adeo quod non constaret anima.

Quæritur ergo, an præter animam detur in illis alia forma substantialis, cum qua quæstione in re coineidit alia quæ solet examinari lib. 1. *Physicorum*, an possint dari naturaliter duæ formæ substantiales subordinate in eodem composito substantiali; nam si præter animam in viuentibus detur alia forma substantialis, sine dubio poterunt dari duæ tales formæ; & si non detur, non poterunt dari, quia nullibi possunt potius quam in viuentibus dari.

Communior sententia Thomistarum & recentiorum cum D. Thoma 1. qu. 76. art. 3. Suarez disput. 15. Met. Hurt. disp. 4. Phys. Aueris q. 20. sect. 3. est negatiua, quam sententiam tanta acrimonia defendendam suscepit *Arriaga disp. 3. Phys. num. 50.* & deinceps, ut non contentus oppositæ sententiæ impugnatione, ulterius etiam ei inuidiam cõeziare nitatur, asserens non solum nullum in Hispania eam docere, paucos in Italia, & Germania rarissimos, sed præterea in Hispania nullum eam ex professo impugnare dignari, tanquam rem sine solido fundamento.

Sed, ut ab hoc ipso incipiam, certum est quotidiana experientia omnium fere professorum, eos non dedignari sententias solido fundamento carentes impugnare, imo eas potius impugnare deberent; & sane aliàs maxima pars opinionum particularium ipsiusmet *Arriaga*, & inter cæteras hæc ipsa, quam in hac controuersia tenet, ab omni esset impugnatione secuta, utpote quæ sine dubio minus solido caret fundamento quam sententia opposita.

Deinde cum in Hispania, Gallia, Germania, Italia præter quamplurimos Professores nullius se authoris sententiæ alligantes, tantus numerus Scoticarum doctrinæ Professorum sit, hanc sententiam affirmatiuam tenentium, ut vix dubitem quin & *Thomistarum & Iesuitarum*

numerum adæquent, nisi eos hic Author tam paruifaciat, ut pro nihilo reputandos existimet, non video quomodo ex veritate stare possit, quod de paucitate eorum, qui eam sententiam profitentur, tam libere pronuntiat. Quod si de iis ipse tam humiliter sentiat, dabit nobis, si modestia aliam veterem comparisonem, ipsius ea de re censuram, ut & de hac ipsa controuersia opinionem, contemnere.

Secunda sententia est affirmatiua, quam tenet *Scotus in 4. dist. 12. qu. 3. cum omnibus suis*, nominatim *Fabro theorema. 37. Canello hic disp. 1. sect. 4. Mastro disp. 2. Phys. qu. 4. art. 2. & disp. 5. art. 1. quos sequuntur Zabarellus, Murcia, Dandinus, Piccolominus, Coninch. de Sacram. qu. 76. art. 2. Camerarius 2. par. q. 27.*

C O N C L U S I O.

18. *Dantur in substantiis corporeis viuentibus alia forma substantiales præter animam quamcumque.* Hæc est iuxta secundam sententiam contra primam.

Probat Camerarius hanc conclusionem fuisse ex variis autoritatibus *Philosophi*, quas apud ipsum videndas relinquo, quia non tam authoritati quam rationi in hac re fidendum censeo: sufficit vnus locus ipseus ex 1. de anima rex. 72. ubi probat animam non esse corpus, quia alias duo corpora essent naturaliter in eodem loco: Si enim non daretur aliud corpus in viuētibus præter ipsam animam, hæc sequela non valeret; ergo secundum *Philosophum* datur corpus in homine distinctum ab anima, cum quo est simul in eodẽ loco anima: sed illud aliud corpus debet esse quid constitutum substantialiter per aliquam formam substantialem: ergo præter animam in viuētibus datur talis forma: & illa ipsa est, quam vocant *Scotiste* formam corporeitatis, quia scilicet constituit illud corpus, ex quo & ex anima constituitur viuens.

Respondere possunt aduersarij, illud corpus, cum quo simul in eodem loco est anima, esse materiam primam, siue secundum se sumptam, ut volunt aliqui, siue ut afficitur diuersis accidentibus organizantibus illam, ut volunt alij.

Sed contra: quia qua ratione materia prima potest vocari corpus, ex eo scilicet, quod sit substantia non spiritualis, eadem ratione anima quælibet præter rationalem esset etiam corpus; neque in hoc sensu accipiendo corpus, est incoueniens quod duo corpora sint in eodem loco, imo de facto debent esse: ergo nõ intellexit *Philosophus* corpus in hoc sensu, sed in alio. Quod si materia prima per se nõ est corpus in sensu *Philosophi*, profecto nec ab accidentibus vllis potest accipere esse corpus: ergo *Philosophus* non intellexit in prædicto loco per corpus, aut materiam primam secundum se, aut materiam primam cum accidentibus.

Probat secundò argumento Theologico desumpto ex *Scoto* supra: quia si in triduo mortis Christi Domini aliquis Apostolorum consecrasset Panem, posuisset sub speciebus Panis corpus Christi Domini, qui est terminus per se istius conuersionis; sed hoc esset falsum, si corpus Christi Domini non diceret formam substantialem distinctam ab anima; ergo dicit talem formam.

Probat minor: quia non poneretur tum corpus Christi Domini, quatenus est constitutum per animam, alias reduceret Christum ad vitam: ergo quatenus constituitur per aliquam aliam formam substantialem, non per formam cadaueris, quod de nouo fingunt aduersarij produci post separationem animæ, quia corpus constitutum per illam formam, non est corpus Christi magis, quam ignis generatus ex ligno est corpus ignis, ut patet.

Dicitur corpus, quod est terminus conuersionis, esse vel materiam primam solam, vel materiam primam cum accidentibus disponentibus ad esse carnis, ossis, & reliquarum partium corporearum Christi; unde quia in triduo mortis existerat materia Christi cum illis accidentibus, propterea poterat panis conuerti in corpus Christi.

41. *Contra primò*, quia nemo dicit corpus ligni esse sub forma ignis, quauis materia prima ligni maneat sub illa forma: ergo quauis materia prima Christi poneretur sub speciebus

quid substantia spirituales posita in prædicamento substantiæ.

Dantur in viuētibz præter animam formæ corporeitatis.

Probatio ex authoritate philosophi.

speciebus panis, non recte diceretur corpus Christi esse sub illis speciebus. Deinde si idem esset corpus Christi, ac materia Christi, posset quis aquæ consecrare cum hac forma, hæc est materia mea, ac cum hac alia, hoc est corpus meum, quod est falsum secundum omnes.

Contra secundo: quia secundum *Thomistas*, qui dicunt accidentia subiectari in toto composito, non possunt in triduo mortis accidentia eadem numero, quæ erant in Christo, esse in materia Christi, neque in cadavere eius: ergo non poterat tum poni sub speciebus panis corpus Christi, ut dicit materiam Christi, & accidentia Christi. Nec refert quod essent accidentia similia: nam illud quod vi consecrationis debet poni sub speciebus panis, non est corpus simile corpori Christi, sed verum, & proprium corpus Christi, ut puto esse de fide.

Contra tertio, contra recentiores putantes accidentia subiectari in materia prima, & consequenter eadem numero accidentia Christi manere in cadavere eius, quamvis cadaver illud constituatur per aliam formam substantialem. Contra, inquam, hos est non solum, quod illa sententia sit falsa: sed quod terminus per se transubstantiationis sit substantia, & quod accidentia Christi ponantur sub speciebus panis per concomitantiam solummodo: ergo corpus, quod per se ponitur sub illis, non debet per se dicere illa accidentia, & consequenter corpus Christi, quod poni debet sub illis speciebus, non est materia prima cum accidentibus Christi.

Confirmatur, specialiter contra *Suarezium*: corpus, quod est per se terminus transubstantiationis secundum ipsum, est materia prima, ut accipit esse corporeum ab anima: sed in triduo non posset materia Christi accipere esse vltimum ab anima, quia supponitur separata tum ab illa materia: ergo falsum est, quod terminus transubstantiationis sit corpus illo modo acceptum.

41. *Possent alio modo respondere adversarij,* in triduo illo, vel Apostolos non potuisse consecrare, quia non existeret corpus Christi proprium & verum; vel si non existeret corpore Christi posset fieri consecratio, per consecrationem illam produci corpus Christi, ipsumque consequenter Christum, quatenus homo esset, reduci posse ad vitam, nec esse inconueniens, quod esset mortuus extra Sacramentum, & viuus in Sacramento.

Sed contra primum est, quod falsum sit, tum non extitisse verum corpus Christi, ut statim dicitur: & præterea adversarij communis concedunt potuisse tum fieri consecrationem.

Contra secundum est, quod in illo triduo supponatur Christus simpliciter mortuus, quod non esset verum si viveret vllibi.

Fateor tamen hanc responsionem quantum ad præsentem difficultatē vix posse bene impugnari, supposita alia doctrina non improbabili, nepe quod materia prima replicata posset habere formam substantialem in vno loco, & ea carere in altero. Sed tamen potest saluari, quomodo posset consecratio fieri alio modo, & si potest per corpus Christi aliud intelligi, quam materia constituta per animam, non est sine dubio recurrendum ad illam doctrinā ad saluandam consecrationem, ut ipsimet adversarij fatebantur; sed potest id fieri, ut parebit ex dicendis.

Confirmatur: quia non potest corpus, quod ponitur per se sub speciebus panis, esse aliquid constitutum ex anima, & materia prima: ergo, & habetur intentum principale, & præterea non deberet in triduo mortis, facta consecratione, anima Christi vniri materiæ eius.

Probatur antecedens: quia secundum *Trid. sess. 13.* anima Christi ponitur vi naturalis connexionis, quā habet cum corpore, & sanguine, quæ per se ponuntur vi verborum, & non ponitur directe sub illis: sed hoc esset falsum, si corpus constitueretur per animam: ergo non constituitur.

Probatur minor: quia quidquid per se producit aliquid, verbi gratia hominem, per se producit omnia constitutiva eius, quæ tum produciuntur, animam, verbi gratia & corpus ipsius: ergo si corpus constituitur in esse tali per animam, quidquid per se ponit corpus, ponit etiam per se animam sub speciebus.

Dices: animam poni per concomitantiam, quatenus est constitutiva in esse viuientis sensitui, & rationali; ut sic vero non esse constitutivam corporis, sed sub alia re-tione v.g. quatenus est forma substantialis.

Contra: quia concomitantia, quam habent formaliter omnes animæ inter se, est concomitantia realis identitatis secundum omnes: sed concomitantia, de qua loquitur *Concilium*, non est talis; sed concomitantia naturalis fundata in connexionione naturali, qua partes Christi, qui iam ex mortuis resurrexit, non amplius moriturus, inter se copulantur, ut ait *Concilium*; unde supponit, quod si esset moriturus, non deberet esse talis concomitantia; ergo loquimur de concomitantia, quam habent res realiter separabiles: sed concomitantia quam habent illæ formalitates, est concomitantia necessaria, & inseparabilis de potentia absoluta: ergo de ea non agit *Concilium*.

Contra secundo: quia anima intrinsecè, & essentialiter includit formalitates illas, à qua habet esse forma substantialis, & constituere corpus, non minus, quam homo includit per se animalitatem: ergo nisi ponantur illæ formalitates per concomitantiam, anima non potest poni per concomitantiam, sicut nisi poneretur animalitas, non poneretur homo, in quo per se essentialiter includitur.

43. *Probatur tertio* etiam theologicè conclusio, & simul confirmatur utraque præcedēs probatio. Idem corpus Christi Domini, quod fuit natum de Virgine, fuit passum, & sepultum secundum *S. Ambrosium*, ut refertur *dist. 2. de consecratione*, quod etiam sequitur ex articulo fidei, quo tenemur credere quod Christus sit sepultus, neque enim totus Christus quoad corpus & animam fuit sepultus: neque quoad animam; ergo quoad corpus: sed non fuisset sepultus quoad corpus, si aliud corpus fuisset sepultum, quam quod erat aliquando suum, & quod ipse accepit à B. Virgine: ergo idem corpus, quod natum est de Virgine fuit sepultum; sed hoc esset falsum, nisi daretur in Christo præter animam alia forma substantialis, quæ cum materia constitueret corpus illud: ergo datur talis forma.

Probatur minor: quia corpus sepultum nō est aliquid constitutum per animam vlla ratione, quandoquidem anima ab ipso fuerit separata, & ut sic non potuerit constituere illud corpus sub vlla ratione, ut est evidens: nec est materia prima secundum se, alias posset dici, quod corpus ligni esset in igne, qui ex ipso generatur, & quod ignis constaret corpore & forma substantiali, quod nemo dixerit: nec etiam materia prima cum accidentibus iisdem numero: tum quia secundum *Thomistas* non manent eadē numero accidentia in cadavere Christi, quæ fuerunt in ipsomet: tum quia corpus, quo constare dicitur Christus simul cum anima, quatenus homo, non involuit accidentia, alias hæc essent de substantia Christitum quia si materia prima cum accidentibus diuersæ rationis esset corpus organicum, eadem materia cum accidentibus eiusdem rationis esset corpus non organicum, & sic ignis posset dici constare corpore & forma ignis contra communem modum loquendi: sed aliud, quod sit corpus Christi assignari non potest, nisi dicatur corpus Christi esse aliquid constitutum ex materia & forma substantiali distincta ab anima: ergo nisi id dicatur, & asseratur consequenter talis forma, non potest esse verum quod idem corpus Christi, quod fuit natum de Virgine, sit sepultum.

44. *Respondet Caietanus*, quem sequitur *Suarez & alij*, quod quando dicitur idem corpus Christi sepultum fuisset, quod fuit natum de Virgine, & quod fuit vivum, hoc debere intelligi non de eodem corpore formaliter, sed de eodem corpore supposititaliter, quatenus scilicet illud corpus, quod fuit sepultum, suppositabatur eadem supposititalitate Verbi æterni, qua suppositabatur corpus vivum Christi, quod erat natum de Virgine.

Addit ad hoc Suarez, posse dici idem corpus sepultum, quod erat natum de Virgine quatenus erat idem sensibiliter, hoc est, affectum iisdem accidentibus sensibilibus, forma, figura, colore, &c.

Sed contra Caietanum primo, quia quamvis in triduo mortis

Alia præ-batio theologi-ca.

mortis Verbum Diuinum dimitteret animam & corpus, adhuc verum esset dicere, quod corpus Christi natum de Virgine esset sepultum, & tamen in tali casu, non esset idem corpus suppositaliter: ergo inutiliter recurritur ad illam distinctionem de eodem suppositaliter, & formaliter, quæ sine dubio excogitata est ad euadendam difficultatem potius, quam superandam.

Secundo, quia si verbum assumeret aliam naturam humanam non posset dici simpliciter, quod esset idem Christus, qui de facto est, nec posset dici simpliciter quod haberet eandem humanitatem, aut eandem animam, aut idem corpus: & tamen haberet eandem humanitatem suppositaliter, & eandem animam, idemque corpus; ergo non sufficit ad hoc, quod dicatur idem corpus esse sepultum, quod fuit natum, quod sit idem suppositaliter in sensu *Caietani*.

Tertio, quia falsum esset, illud corpus quod fuit sepultum esse assumptum à Verbo; ergo non esset idem suppositaliter cum Corpore Christi nato de Virgine.

Probatur antecedens: quia Verbum non assumpsit de facto nisi humanitatem Christi, & spectantia ad illam, tanquam partes, aut proprietates, aut accidentia: sed illud corpus sepultum, ac constitutum per formam cadaueris prorsus non spectabat ad humanitatem Christi vlla ratione, cum nec de potentia Dei absoluta secundum aduersarios posset esse pars humanitatis Christi, aut proprietatis aut accidens eius; ergo non debebat assumi à Verbo.

45. *Et si dicat*, materiam primam eius spectare ad Christum, & consequenter ratione huius debuisse illud cadauer assumi à Verbo.

Contra, quia materia prima partium Christi, quæ actione caloris naturalis consumebantur, & quantum loco successerunt aliæ partes per nutritionem acquisitæ, æque spectabat ad Christum, & tamen substantia illa, quæ de nouo ex consumptione partium Christi generabatur, non assumebatur, nec assumi debebat à Verbo, quia illa substantia fuit pars Christi, nec spectans ad ipsum, quantum componebatur intrinsece ex materia prima, quæ erat pars Christi: ergo nec totum compositum ex materia Christi & forma cadaueris, debebat assumi à Christo; nec etiam materia prima eius, à paritate rationis, quæ mihi videtur esse maxima.

Confirmatur, quia ut optime aduertit *P. Hiquius*, meus Præceptor, qui doctissime hanc questionem tractat in *Commentario ad Scotum citatum*, Patres statuerunt, idem corpus, quod fuit natum de Virgine, fuisse sepultum, ut conuincerent Hæreticorum varios errores de corpore Christi, quorum aliqui putauerunt Christi corpus in morte eius fuisse resolutum in elementa. Sed hic error non redargueretur bene à Patribus, per hoc quod dixerunt idem corpus fuisse sepultum, quod fuit natum de Virgine, intelligendo per idem corpus, idem corpus suppositaliter & non formaliter; nam quamuis resoluatur corpus in elementa, & succederet aliud corpus phantasticum, seu æreum, ut alij hæretici somniabant, adhuc posset dici, quod esset idem corpus Christi suppositaliter, quod fuit sepultum & natum de Virgine.

46. *Dicit cum Ioanne à S. Thoma*: Scotus ipse non potest maiorem identitatem in Corpore Christi seruare, quam suppositi, quia ablata anima tollitur esse specificum corporis, & manet tantum esse genericum, desumptum à forma generica corporeitatis remanente: ergo non manet idem indiuiduum specificum; quod ante fuit, nisi ratione identitatis suppositi.

Respondeo hanc replicam supponere multa principia absurda, nec in se vera, nec à *Scoto* asserta; ut quod forma corporeitatis tribueret esse genericum, & anima esse specificum: & quod esse genericum possit absque esse specifico ac indiuiduali reperiri in rerum natura: & quod ipsum esse indiuiduale proprium, ac formale corporis Christi non manserit in triduo mortis.

Vnde in forma respondeo negando assumptum, & ad probationem dico, quod ablata anima, destruat esse genericum & specificum, ac indiuiduale corporis, quod

poterit dici de Christo in recto, sicut destruebatur ipse Christus, ac humanitas eius; illud enim corpus identificatur realiter Christo ac humanitati eius, nec poterat consequenter manere destructa humanitate ac Christo, nec constituebatur illud corpus per formam corporeitatis solam cum materia, sed ad ipsum constituendum realiter concurrebat etiam anima. Nec illud corpus est, quod dicunt Patres sepultum fuisse ac mansisse in sepulchro, aut quod est subiectum animæ, ac pars physica hominis. Ablata vero anima manet adhuc corpus, quod est altera pars physica Christi secundum esse genericum, specificum, ac indiuiduale suum proprium, & huius corporis multo maiorem identitatem potest saluare *Scotus* in triduo mortis, quam ratione identitatis suppositi, ut cuiusque manifestum est.

Contra additionem Suarij primo facit, quod falsum sit manere eadem accidentia sensibilia, nisi maneat eadem forma. Secundo, quod si sufficeret ad hoc quod diceretur corpus Christi esse in sepulchro, esse in sepulchro accidentia sensibilia eius, posset dici quod substantia panis maneat in Eucharistia, quia manent ibi accidentia sensibilia eius omnia: sed hoc est falsum: ergo & illud.

Confirmatur utraque impugnatio: quia si potest commode explicari quomodo idem corpus Christi formaliter & proprie sit sepultum, quod fuit natum de Virgine, sic melius & proprius intelligitur iste locus *Ambrosij*, & modus communis loquendi; & non erit consequenter recurrendum ad illas explicationes difficiles & omnino improprias: sed potest, tenendo nostram sententiam, quæ nullam prorsus habet difficultatem huic æquivalentem: ergo.

47. *Probatur quarto conclusio*, ex definitione prima animæ à Philosopho assignata & ab aduersariis admittita, quæ est quod *Animæ sit actus corporis organici potentia vitam habentis*, & ex communissimo modo loquendi, quod viuientia corporea omnia constent corpore & anima: illud corpus, per ordinem ad quod describitur hæc anima, & quo dicitur constare viuens, non potest esse aliud nisi compositum ex materia prima & forma substantiali: ergo datur talis forma.

Probatur minor: quia non materia prima nuda; nec materia prima cum accidentibus; nec compositum ex materia prima & ipsa anima secundum vllam considerationem: sed aliud præter hæc assignari non potest, quod sit corpus organicum: ergo.

Probatur maior quoad primam partem de materia sola, quia si materia prima vocaretur corpus, posset dici quod ignis constaret corpore & forma substantiali ignis.

Probatur etiam, quoad secundam partem de materia & accidentibus quibuscumque siue eiusdem, siue diuersæ rationis; quia anima non actuatur materiam cum accidentibus, & viuens constat essentialiter corpore & anima; non constat vero essentialiter accidentibus: & præterea sicut materia cum accidentibus diuersæ rationis esset corpus organicum, ita materia cum accidentibus eiusdem rationis esset corpus non organicum, & sic ignis constaret corpore & forma substantiali.

48. *Respondet Arriaga*, quamuis viuens dicatur constare essentialiter anima & corpore, tamen inde non sequi, quod corpus non sit materia prima cum accidentibus, quia corpus non debet esse de essentia hominis secundum totum illud, quod dicit, sed secundum materiam primam tantum, quam in recto dicit, non vero secundum accidentia, quæ solum dicit in obliquo.

Addit etiam, hoc argumento nos etiam premi, & necessario recurrendum nobis ad similem Responsum. Nam si materia prima cum accidentibus externis diuinitus conservaretur vnita animæ, absque forma corporeitatis, vere esset homo, & tamen non esset forma corporeitatis, quia constituitur corpus, quo constare debet homo: ergo corpus secundum totum, quod dicit, non debet esse, etiam secundum nos, de essentia hominis.

Contra, quia si corpus sit de essentia hominis, impossibile est, quod illud, quo constituitur in esse talis, non sit de essentia eius: ergo si materia constituitur in esse corporis per accidentia, accidentia debet esse de essentia hominis. Deinde

Deinde si sola materia est de essentia hominis: ergo ex materia sola absque accidentibus & anima resurgeret homo. Tum sic: vel constaret corpore & anima, vel non. Si constaret, ergo sola materia est corpus, & non dicitur vlla ratione accidentia, contra *Arriagam*. Si non, ergo potest dari homo absque corpore, & sic falsum est dicere quod constet corpore.

Ad illud, quod ait retorquendo argumentum contra nos, *Respondetur* falsum esse, quod in eo casu esset homo, & ut verum fatear, non possum satis mirari quod *Arriaga* putauerit, id à nobis concedendum, aut ab vlllo vllius iudicij. Fortassis quidem tum appareret nobis esse homo, quia deciperemur ex accidentibus externis, sicut decipimur quando Angelus assumit corpus & loquitur nobis instar hominis: sed tamen reuera non esset homo.

49. *Probat*ur denique minor principalis, quoad tertiam partem, quia, si sic caperetur corpus, non bene diceretur quod viuens constaret corpore & anima, si enim ipsum corpus constitueretur intrinsece per animam, eo ipso quo dicitur constare corpore, dicitur etiam constare animam; imo si corpus nihil aliud est quam constitutum per animam, non potest dici quod viuens constet corpore, sed quod sit corpus.

Confirmatur hoc: quia non potest dici quod res alba constet albo & albedine, quia ipsum album constituitur formaliter in esse talis per albedinem; ergo nec potest dici quod viuens corporeum constet corpore & anima, si constitueretur corpus in esse talis formaliter per ipsammet animam.

Et si dicas, quod materia prima constitueretur in esse corporis per animam, non secundum omnem formalitatem animæ, sed secundum aliquam ex omnibus, & quod viuens possit dici constare corpore, hoc est, materia informata ab anima secundum illam formalitatem, & anima quatenus anima dicit alias formalitates.

Contra est primo, quod anima dicit omnes formalitates suas, ergo non debet dici viuens constare corpore & anima, si anima secundum vllam formalitatem constituit formaliter corpus. Probatur consequentia: quia quando dicitur quod viuens constet corpore & anima, sensus est, quod dicat & corpus, & præter corpus animam: sed si anima dicat omnes formalitates suas, & ex illis vlla constituat intrinsece corpus, falsum esset quod præter corpus diceretur animam.

50. *Confirmatur hoc*: quia illæ aliæ formalitates, quas includit anima, non sunt anima sed partes metaphysicæ animæ, sicut rationalitas non est homo, sed pars metaphysica hominis; sed anima est totum conflatum ex omnibus suis formalitatibus, sicut homo est totum conflatum ex animalitate & rationalitate: ergo illud, quod præter corpus dicit viuens, non est anima, si aliqua formalitas animæ constituat formaliter corpus.

Contra secundo, quia non potest dici quod illud, quod est coloratum constet colorato & albedine, quia per aliquam formalitatem inclusam essentialiter in albedine constituitur in esse colorati, licet albedo præter illam formalitatem dicat alias formalitates, verbi gratia, illa, per quam ratio coloris ut sic contrahitur ad esse talis coloris: ergo non potest dici, quod homo constet corpore & anima, si corpus constitueretur per vllam formalitatem animæ quamvis anima includeret alias formalitates præter illam formalitatem.

Contra tertio, quia non solum viuens ut sic, potest dici constare ex anima & corpore ut sic, sed viuens tale potest dici constare & corpore & anima talis; sed illud corpus tale debet constitui per vltimam differentiam animæ talis tam bene, quam viuens ut sic per vllam formalitatem eius: sed non posset sic dici iuxta responsionem prædictam, quia non diceretur vllam formalitatem præter formalitates constituentes tale corpus: omnes autem formalitates eius concurrerent ad illud constituendum: ergo non potest dici habere in se corpus tale, & aliquam formalitatem vltiorem, ratione cuius diceretur etiam constare anima.

*Probat*ur secundo eadem tertia pars: quia licet posset ve-

re dici quod aliqua forma sit actus compositi per ipsam constituti, sicut lux dicitur actus lucidi, & calor calidi, & forma substantialis ignis actus ignis; & consequenter posset dici verè quod anima esset actus corporis, quauis intrinsece constitueretur corpus, nec præter illam daretur alia forma, per quam constitueretur; tamen non potest bene describi forma per ordinem ad illud compositum, quod intrinsece constituit; sicut nec bene describeretur calor, dicendo quod esset actus calidi; aut lux, dicendo quod esset actus, aut forma, aut constitutum lucidi; cuius ratio est, quia ad hoc, ut describeretur aliquid per ordinem ad aliud, illud aliud debet esse notius quam illud quod describitur, siue ex natura rei, siue in ordine ad intellectum illius, cuius sit descriptio: alias per illam descriptionem non magis cognoscetur res, quæ describitur quam ante: sed illud quod constituit intrinsece, & formaliter, per aliquam formam, non potest esse notius illa formæ, & quicumque ignorat formam, ignorat illud constitutum, ut constitutum est: ergo non potest forma per ordinem ad illud describi bene, & consequenter si corpus sit constitutum per animam, non potest anima per ordinem ad illud bene describi.

Confirmatur: quicumque ignorat naturam caloris, profecto ignorare debet naturam calidi, quia hoc nihil aliud est, quam constitutum per calorem, & constitutum per calorem nequit intelligi non intellecto calore: ergo quicumque ignorat naturam animæ, non potest intelligere naturam corporis, si corpus sit constitutum per animam, & nihil aliud sit quam materia prima informata ab anima: ergo per intellectionem corporis non potest aliquis deduci in cognitionem animæ, & consequenter pessimè describitur anima per ordinem ad corpus.

52. *Hæc probatio* solet valde urgeri à Scotistis: & sane in sensu iam proposito, quod scilicet constitutum per formam, seu actum non potest intelligi vlla ratione, nisi ut constitutum per formam, seu actum formaliter, est evidens; sed si constitutum per formam posset intelligi aliquo conceptu, in quo non inuolueretur conceptus formæ explicite, quique posset haberi absque conceptu formæ, tum forma optime posset explicari per ordinem ad illud constitutum: unde quandoquidem posset haberi conceptus corporis de viuentem corporeo independentem à conceptu animæ, aut formæ substantialis vllius, quamvis à parte rei constitueretur per animam, posset tamen anima describi per ordinem ad illud sub tali conceptu.

Itaque possent respondere aduersarij, quod quando definitur anima per ordinem ad corpus, per corpus intelligatur substantia habens partes integrales diuersas rationis & diuersarum functionum subordinatarum sibi inuicem, ut habens tales partes præcise, non vero ut constituitur per aliquam formam in esse tali; & quod optime declarari possit anima per ordinem ad corpus hoc modo, dicendo quod sit illud, quo intrinsece constituitur res illa, quæ habet illas partes, & à qua tanquam à forma physica habet illas partes.

Quæ mihi responsio satis bona videtur, & tollere prædictam difficultatem, si aliunde non posset probari quod corpus non habeat ab anima illas diuersas partes; vade prædicta probatio nostra dependet ab alijs principiis, ex quibus id constat, de quibus statim.

Confirmatur, bonitas huius responsionis, quia Philosophus explicat animam in secunda descriptione per ordinem ad nos qui componimur intrinsece ex ipsa anima; dicendo quod anima sit illud quo viuimus, &c. ergo forma aliqua potest describi per ordinem ad illud quod constituitur formaliter per ipsammet.

53. *Probat*ur quinto conclusio, quia, quando moritur homo, remanent in corpore eius eadem accidentia numero, quæ erant antecederent: ergo remanet aliquod compositum conflatum ex materia prima & forma substantiali, quæ fuit antecederent in homine, dum viueret.

Probatur consequentia contra *Thomistas*, quia ipsi cum *Scotistis* tenent, accidentia non subieciari in materia prima sed in toto aliquo composito ex materia prima &

Forma male describitur per ordinem ad substantiam quod constituit intrinsece.

forma substantiali; & præterea tenent cum omnibus Philosophis eadem numero accidentia non transire de subiecto in subiectum; ergo si sint eadem numero accidentia post mortem hominis, quæ fuerunt ante mortem, debet esse aliquod vnum compositum idem numero post & ante mortem, & consequenter debet esse aliqua forma substantialis in cadauere post mortem, quæ fuit ante. Probatur antecedens ad sensum: apparent enim esse eadem figura, longitudo, color pro maiori parte, cicatrices, delineamenta externa cadaveris post mortem, quæ fuerunt ante.

Nec valet dicere, quod sensus decipiatur, & quod reuera non sint eadem accidentia, sed similia de nouo producta, idque colligi non per experientiam sensus, sed per discursum, quo sapienter corrigendi sunt errores sensus. Non valet, inquam, hoc, tum quia non est vllus discursus sufficiens, ex quo possit colligi quod decipiatur sensus: tum quia si essent alia accidentia similia, & non illa ipsa, quæ erant antecedenter, deberet esse aliqua causa, à qua de nouo producerentur: sed non est; ergo non sunt alia accidentia, sed eadem ipsa.

Probatur minor: quia nec causa interficiens hominem habet virtutem producendi omnia illa accidentia; neque enim aqua suffocans, aut gladius perfodiens, aut laqueus suspendens, aut infirmitas habent virtutem illam, vt euidens est; neque est applicata vlla causa particularis, quæ possit illa producere, neque potest recurri ad aliquam causam vniuersalem, quia causæ vniuersales non magis determinatur ad illa accidentia, quam ad alia ex se; vnde nec possunt hæc ex se potius producere, quam alia, nisi determinentur per causas secundas particulares: sed non est vlla causa secunda particularis, quæ determinet ad illa accidentia potius, quam ad alia: ergo.

54. *Dices* determinari causas vniuersales ad hæc accidentia tum producenda, per accidentia similia, quæ antecedenter fuerunt subiectata in materia.

Contra: quia prorsus absurdum est, quod vnum accidens esset dispositio determinans per definitionem sui ad producendum aliud accidens eiusdem rationis: ergo quandoquidem accidentia desinentia non sint in instanti, quo producitur cadauer, non possunt tum determinare causas, quæ producunt cadauer ad ipsa producenda; quod enim fuerint antecedenter, nihil prorsus facit ad rem magis quam si non fuissent.

Præterea, si accidentia præexistentia determinarent ad similia producenda, semper in composito generato ex alio composito deberent esse accidentia similia accidentibus compositi destructi, quod manifeste falsum est.

Dices accidentia similia non semper debere esse in producto, sed solum quando productum ex se non habet petere accidentia dissimilia.

Contra, quia in casu nostro cadauer deberet petere accidentia dissimilia accidentibus hominis, quandoquidem sit substantia distinctissima rationis ab illo: ergo non deberet habere accidentia similia.

Rursus quando aqua generaretur ex vino, deberet habere accidentia illa vini, verbi gratia, acedinem & dulcedinem, quandoquidem aqua non petat ex se accidentia illis dissimilia.

Confirmatur: quia non debent esse accidentia similia, sed eadem, nisi sit forma substantialis de nouo producta. Sed non est: ergo. Probatur minor, quia non datur causa productiua talis formæ, vt statim probabitur.

Probatur consequentia principalis contra Recentiores primo quia accidentia subiectantur in toto composito & non in materia prima, vt suo loco probatum est: ergo si sint eadem numero accidentia, debet esse idem numero compositum in quo sint, & consequenter eadem numero forma substantialis.

Probatur secundo eadem consequentia, dando quod accidentia subiectarentur in prima materia: quia accidentia eadem numero licet subiectentur in materia prima non tamen possunt manere eadem numero cum eadem forma ac figura, nisi forma substantialis maneat eadem numero, aut similis in specie: sed forma cadaueris quam

ipsi fingunt produci in morte hominis, non est eiusdem speciei cum forma præcedenti: ergo accidentia non deberent esse eadem numero & consequenter si sint eadem numero debet esse eadem numero forma, aut saltem debet forma post mortem adueniens esse eiusdem speciei cum forma præcedenti, quod esset falsum nisi ante mortem simul cum anima daretur forma aliqua alia substantialis.

55. *Probatur sexto conclusio*, & simul confirmatur præcedens probatio: datur in cadauere hominis aliqua forma substantialis: sed non alia, quam quæ fuit ante mortem hominis; ergo datur præter animam forma substantialis corporeitatis in homine. Maiorem cōcedunt communiter omnes Philosophi: quia putant impossibile esse naturaliter, quod materia prima existeret absque aliqua forma substantiali. Consequentia est euidens. Probatur ergo minor: quia non potest assignari aliqua causa, quæ in morte hominis produceret illam formam; non quidem particularis, vt patet ex dictis supra de accidentibus: non etiam vniuersalis, quia hæc non producit aliquam formam particularem, nisi quatenus determinatur à causis vel dispositionibus particularibus: sed non dantur vllæ dispositiones aut causæ particulares, quæ determinent ad formam aliquam nouam cadaueris; si enim essent aliquæ, maxime accidentia illa, quæ sunt in cadauere, & subiectantur in materia prima, vt supponunt aduersarij; sed illa non subiectantur in materia prima, & si subiectarentur, adhuc non deberent determinare ad aliam formam omnino dissimilem formæ præcedenti. Nam formæ dissimiles exigunt dispositiones, & causas determinatiuas dissimiles.

Confirmatur: si accidentia omnia illa eadem numero, quæ reperiuntur in homine, & hominis cadauere, præcedunt natura tanquæ dispositiones, formam substantialem cadaueris introducendam, nullus prorsus est vsus formæ cadaueris: ergo non debet dici quod datur. Probatur antecedens: quia si esset aliquis vsus, maxime vt causaret, aut conseruaret illas dispositiones, sed illæ dispositiones possent causari à forma substantiali præcedenti, & conseruari quamdiu manet illa forma, & etiam postea absque influxu vllius formæ substantialis, eodem modo, quo conseruatur calor in aqua, ad quem conseruandum non est verisimile quod cōcurrat forma substantialis aquæ, quæ ab illo abhorret & destruit ipsum producendo frigus.

56. *Dices*, dari formam cadaueris de nouo productam, ne materia prima sit absque vlla forma substantiali.

Contra: quia si non sit inconueniens quod materia prima habeat in se dispositiones tales accidentales, quales sunt in cadauere absque influxu formæ substantialis alicuius, non est inconueniens quod materia prima sit absque vlla forma substantiali, supponendo præferim ex Physica veriore sententiam, quod materia prima habeat suam propriam existentiam distinctam ab existentia formæ, & quod non dependeat in esse, aut conseruari ab vllō influxu formæ.

Et si dicas cum Arriaga potius admittendum materiam esse in morte animalis absque vlla forma substantiali, quam dari formam corporeitatis.

Contra: quia si admittatur cadauer esse absque forma substantiali, poterit etiam idem admitti de aqua, & quicumque substantia non viuentem; nullum enim est principium probans formam substantialem in aliis non viuentibus potius quam in cadauere: ergo non potest admitti cadauer absque forma substantiali.

57. *Probatur septimo conclusio*, & cōfirmatur vterius præcedentes probationes: in homine debet dari aliqua forma substantialis præter animam rationalem: ergo datur forma corporeitatis: nam illam aliam formam vocamus hoc nomine. Probatur antecedens: quia accidentia illa diuersa rationis, quæ sunt in homine, à quibus habet partes integrantes heterogeneas, debent habere aliquod principium substantiale intrinsecum, ratione cuius vel emanent à toto composito in quo subiectantur, (si accidentia dicantur subiectari in toto) vel cōueniant materię primæ (si dicatur in ipsa subiectari) alias nullus esset principium colligendi formam substantialem: sed non haberent, nisi daretur alia forma præter animam rationalem; neque enim

materia

materia prima potest esse illud principium, quæ ex se est æque indifferens ad omnes formas accidentales; neque etiã anima rationalis, quia hæc etiã est ex se indiuisibilis formaliter, & æque indifferens ad omnia illa accidentia, quæ conueniunt homini: ergo non potest principiare in vna parte materiæ accidentia diuersæ rationis ab illis, quæ principiat in altera parte, nisi aliunde determinetur. Cuius ratio est, quod causa naturalis eadem applicata eodem modo passo eiusdem rationis, debet habere effectum eiusdem rationis, iuxta illud: Idem manens idem, semper facit idem.

Nec refert quod anima rationalis dicatur virtualiter extensa, & continere in se perfectionem formarum extensarum: neque enim ex hoc aut villo capite imaginabili potest fieri quod in hac parte materiæ causet accidentia spectantia ad oculus, & in alia parte materiæ accidentia spectantia ad ossa, aut carnem; nisi ponatur aliquid determinatiuũ, impossibile est enim quod possit ab aliqua causa provenire naturaliter, & non liberè aliquis effectus hic distinctæ rationis ab effectu, qui producitur ibi, nisi ponatur aliqua ratio particularis, ratione cuius hoc competat ipsi hic, & non competat ipsi ibi.

58. *Scotista cum Scoto probant* ulterius alia ratione, quod non producat de nouo forma cadaueris in morte animalis, & consequenter quod maneat aliqua forma substantialis quæ fuit ante, id est impossibile est quod ad dispositiones quasque diuersas producat forma eiusdem rationis: sed si produceretur forma cadaueris de nouo quoties interit homo, id esset falsum, nam quomodocumque pereat homo, siue suspensio, siue submersio, siue scloperto, siue pugione, siue veneno, siue infirmitate, semper remanet cadauer eiusdem rationis, & consequenter, si constituitur in esse cadaueris per formam cadaueris de nouo productam, forma eiusdem rationis produci deberet ad dispositiones diuersissimas.

Caietanus, Iandennus, & alij respondent formam cadaueris eiusdem rationis non produci ad illas diuersas dispositiones, sed formam vnius rationis ad vnam dispositionem, alterius ad alteram.

Verum quantum ad sensum attinet & ad omnem discursum, apparet formam cadaueris esse eiusdem semper rationis: quamuis enim sit aliqua diuersitas in accidentibus, non tamen sufficiens ad distinctionem specificam, quia talis diuersitas reperitur in ipso eodem viuentis pso diuersis temporibus.

59 *Ioannes à Sancto Thoma* addit ad hanc responsionem, quod quamvis omnia illa cadauera essent eiusdem speciei, adhuc restat eadem difficultas, quia vel sũt omnia eiusdem speciei infimæ, & sic præter formam genericam corporis necesse erit producere formam specialem cadaueris, & de illa manet difficultas, à qua causa producat; vel forma cadaueris est sola forma generica corporeitatis remota anima, & sic homo ante mortem habet in se formam cadaueris; vnde per mortem non fiet generatio aliqua, & consequenter mors non erit corruptio substantialis, quia corruptio vnius est generatio alterius.

Deinde addit formam cadaueris, quia est via ad diuersas formas, posse produci à diuersis agentibus.

Contra: quia falsũ est manere difficultatem huius probationis, si statuatur forma corporeitatis; hæc enim statuta, omnia cadauera illa erunt eiusdem speciei infimæ, & ad hoc nõ est necesse produci aliquã formã specificã de nouo; nec verũ est, quod forma corporeitatis sit forma generica, vt hic satis absurdè supponit. Quãdo etiã moritur homo, licet tũ fiat vera corruptio substantialis hominis, tamen non fit generatio aliqua noua; & quando dicitur quod corruptio vnius sit generatio alterius, hoc intelligendũ est de corruptione, in qua omnes formæ substantiales inclusa in re corrupta separantur à materia, nõ vero de illa, in qua vna rãtum separatur, manẽte altera.

Ad illud quod addit, posse formam cadaueris produci per plures causas diuersas, quia est via ad diuersas formas

Respondet imprimis, quod sit via ad diuersas formas, non facere ad rem, & perinde eam posse produci à diuersis, siue esset talis via, siue non.

Deinde nõ respondet ad difficultatem, quæ non consistit in hoc, quod eadem forma possit produci à diuersis causis; sed quod eadem forma nõ possit produci ad diuersas dispositiones omnes dissimiles, ac disparatas.

60. *Melius respondetur*, quotiescumque producuntur formæ cadaueris eiusdem rationis, sèper manere in materia prima dispositiones eiusdem rationis determinantes ad illas formas: quamuis enim accedant aliqua accidentia diuersæ rationis, dum ex diuersis causis interit homo, tamen semper remanent accidentia aliqua similia, quæ ex suppositione destructionis animæ possunt determinare ad formas nonas eiusdem rationis; illa autem accidentia diuersæ rationis, quæ superueniunt, non disponunt positiue, neque exigunt connaturaliter formas illas nouas per se, sed solum iuuabunt ad separationem animæ: hæc autem separata, alia accidentia, quæ sunt eiusdem rationis in viuentis & cadauere, disponunt positiue ad formam cadaueris.

Confirmatur hoc valde quia si illæ dispositiones, quæ reperiuntur post mortem hominis, ex quantumcumque diuersis causis ortæ, exigunt connaturaliter semper formam corporeitatis eiusdem rationis, quam non asserimus; ita possent exigere formam nonam cadaueris eiusdem rationis: & sicut diuersitas accidentiũ, quæ producuntur ex diuersis causis interficientibus hominem, verbi gratia, non inducit diuersitatem formarum substantialium, quia non obstante illa diuersitate remanent accidentia sufficiens ad conseruationem formæ corporeitatis; ita etiã nõ obstante illa diuersitate possunt produci formæ nouæ cadaueris eiusdem rationis, quia remanere possunt accidentia eiusdem rationis sufficienter disponentia ad hoc.

Vnde in forma potest responderi ad argumentum præmissum numero 58. distinguendo maiorem: ad dispositiones quatinus diuersas, quæ quatenus diuersæ sunt disponant ad illas formas positiue, concedo maiorem; quæ non disponant ad illas formas positiue, secundum quod diuersæ sunt, nego maiorem: & similiter distinguo minorem, & nego consequentiam. Potest etiã distinguere eadem maior alio modo: quando in dispositionibus illis diuersis includitur dispositio eiusdem rationis sufficiens ad aliquam formam secundum se, nego maiorem: quando non, concedo maiorem. In casu autem nostro, dum interficitur homo per diuersas causas, licet reperitur dispositio diuersæ rationis; tamen in omnibus illis dispositionibus diuersis reperitur inclusa dispositio eiusdem rationis, quæ sicut potest in sententia nostra sufficere ad conseruandam formam corporeitatis eiusdem rationis, ita possit quantum ad hoc sufficere ad formam cadaueris nouam producendam.

Verum ex alio capite, nõ debet dici quod dispositio illa positiua omnis, quæ connaturaliter ordinabatur ad animam, exigit connaturaliter formam cadaueris nouã, quæ non ordinabatur ex natura sua ad animam, nec habet similitudinem cum anima quantum ad functiones illas, ad quas deseruiebant illa accidentia & dispositiones: & nisi ipsa forma corporeitatis, quam nos asserimus, esset ordinata ad animam ipsi subordinatam, non deberet dici quod dispositiones illæ, quæ conducebant ad introductionem animæ, possent exigere illam formam.

61. *Obiicitur:* vnius entis vnum est esse, ergo & vna forma, quia forma est, quæ dat esse; ergo si viuens habeat plures formas, non erit vnum ens per se.

Respondet distinguendo primum consequens: vna forma completa & adæquata, ita vt nõ debeat habere duas formas non subordinatas sibi inuicem, concedo consequentiam; ita vt non possit habere duas formas subordinatas sibi inuicem, nego consequentiam. Et iuxta hoc distinguo secundum consequens: si habeat plures formas non subordinatas: concedo consequentiam; si habeat plures formas, sed subordinatas, nego consequentiam.

Confirmatur hæc responsio: quia ens vnum per se unitate metaphysica, debet habere vnum esse metaphysicũ, & consequenter vnam formã metaphysicã, tam bene, quàm ens per se vnum physice debet habere vnũ esse, & consequenter vnam formam physicã: sed unitatem per se

se metaphysicam non tollit pluralitas formarum metaphysicarum subordinatarum sibi inuicem: unde homo est vnum per se metaphysicum, quamuis includat sensitiuitatem & rationalitatem, aliasque differentias metaphysicas: ergo vnitatem per se physicam non tollit pluralitas formarum physicarum per se subordinatarum.

62. *Obiicitur secundo*, quod aduenit enti in actu est accidens: sed, si daretur forma corporeitatis, anima adueniret enti in actu, adueniret enim materia informata per illam formam corporeitatis, materia autem ut sic informata est ens in actu: ergo non datur talis forma.

Respondetur distinguendo maiorem: quod aduenit enti in actu completo, seu enti vltimate completo, transeat maior: quod aduenit enti in actu incompleto, seu non completo vltimate, nego maiorem, & similiter distinguo minorem: anima adueniret enti in actu completo, nego minorem: in actu incompleto, concedo minorem: nam totum constitutum ex materia & forma corporeitatis est ens incompletum, quia vltius complebile substantialiter per animam.

Dicitur: si illud totum esset substantialiter incompletum, & vltius per se perfectibile per animam, non posset naturaliter existere absque aliqua anima aut alia forma substantiali supplente defectum animæ: Sed hoc est falsum secundum nos: ergo. Probatur sequela: quia ideo materia prima nequit naturaliter esse absque aliqua forma substantiali, quia est ens per se incompletum, & per se perfectibile per aliquam formam substantialem; ergo si totum conflatum ex materia prima & forma substantiali corporeitatis sit quid incompletum, & per se perfectibile per vltiorem formam substantialem, non poterit naturaliter esse absque aliqua forma.

Respondetur, negando sequelam cum sua probatione: sed potius ratio est, quia materia prima est ex se semper sufficienter disposita ad aliquam formam substantialem, & semper applicatur aliqua causa sufficiens ad producendam aliquam formam talem in illa; ac propterea necessario debet habere aliquam formam, naturaliter loquendo. Totum autem illud, quod est constitutum ex materia & forma corporeitatis, non semper habet dispositiones requisitas ad animam, aut aliam vltiorem formam, & propterea non debent semper naturaliter loquendo habere animam, aut talem aliam formam.

63. *Dicitur secundo*, secundum Philosophum 5. *Physicorum*, text. 8. quod mouetur est, quod generatur non est: id est, quicquid mouetur quocumque; alio motu præter motum generationis, est compositum substantiale; quod autem mouetur motu generationis, non est compositum substantiale: Sed hoc esset falsum, si forma substantialis animæ posset aduenire materiæ actuatae per formam corporeitatis: ergo non potest, & consequenter non datur talis forma: & præterea male responsum est ad obiectionem.

Probatur minor: quia si adueniret anima materiæ sic actuatae, totum compositum ex materia & forma corporeitatis mutaretur motu generationis, quo generetur viuens. Nec valeret dicere quod loquatur Philosophus de composito completo; quia vniuersimodum capit esse, & non esse in eo loco; sed per esse non intelligit compositum incompletum, sed potius compositum abstractum à completo & incompleto; neque enim quod mouetur aliis motibus, debet esse semper completum compositum, aut incompletum compositum: sed aliquando est completum, ut quando mouetur ignis; aliquando incompletum, ut quando mouetur corpus hominis post mortem.

Respondetur breuiter, sensum istius loci esse, quod quicquid mouetur aliis motibus à generatione, debeat ita esse independens à motibus illis, ut non recipiat aliquod esse simpliciter per illos motus, quia per illos non recipit aliquam formam substantialem, quæ sola posset dare esse simpliciter in sensu Philosophi; quod vero mouetur motu generationis debet non esse, quantum ad hoc quod careat aliquo esse simpliciter, quod per generationem possit acquirere; hoc autem nihil facit contra nos. Unde in forma nego explicationem axiomatis positam in maiori replica; & si assumatur explicatio iam data in maiori, concedenda est maior, & neganda minor.

Ioannes à sancto Thoma q. 1. a. 3. hanc obiectionem proponit alio modo, aut potius proponit aliam obiectionem huic in re affinem hoc modo: de natura formæ substantialis est dare esse simpliciter, & accidentaliter dare esse secundum quid: sed nulla forma superueniens formæ substantiali potest dare esse simpliciter: ergo omnis forma superueniens debet esse accidentaliter, & consequenter, quod aduenit enti in actu, siue completo siue incompleto, hoc est, enti includenti formam substantialem siue completam siue incompletam, debet esse accidens, & sic anima esset accidens, quod est absurdum.

Probat minorem: quia dare esse simpliciter est facere rem esse extra suas causas, & simpliciter ac absque additione existentem: sed per primam formam substantialem redditur tam materia quam totum compositum ex ipsa, & illa prima forma absolute, & simpliciter existens & extra causas: ergo non potest reddi sic existens per vllam formam aduenientem, & consequenter nulla forma adueniens potest dare esse simpliciter.

Respondetur negando maiorem intelligendo per dare esse simpliciter illud, quod intelligit hic Author quia, ut suppono ex dictis primo *Physicorum*, forma substantialis non dat materiæ existere, aut esse extra suas causas, habet enim materia suam propriam existentiam, per quam formaliter existit, & est extra suas causas, etiam prius natura quam adueniat ipsi vlla forma.

65. Vidit ipsemet hanc solutionem posse dari, & propterea fundat se principaliter in principiis, quibus *Thomista* conantur probare, quod materia prima non existat simpliciter nisi per formam. Addit tamen, ne alligetur probatio prædicta illi sententiæ de materia prima, quod est contra rationem formæ substantialis dare esse incompletum, quod sit in potentia ad vltius esse; quia vel illud esse, quod præbet prima forma, quæ diceretur incompleta, esset sufficiens ad ponendam rem, quam constituit extra causas; vel non sufficit. Si non sufficit, non est esse formæ substantialis, quia non est principium alius esse sufficientis existere per se, si sufficit, illa forma est complete substantialis, & non incompleta, quod est contra nos.

Sed contra hanc doctrinam facit, quod licet forma substantialis daret esse simpliciter in hoc sensu materiæ primæ, si hæc esset pura potentia, ut putant *Thomista*, tamen adhuc non sequeretur esse de conceptu formæ substantialis dare esse simpliciter ita, ut nihil posset esse forma substantialis, quod non daret esse simpliciter, sed solum hoc deberet conuenire formæ substantiali immediate receptibili in materia prima; & sic corrumpit tota vis huius fundamenti. Et potest responderi secundo ad obiectionem distinguendo maiorem; de ratione formæ substantialis immediate receptibilis in materia prima est dare esse simpliciter, concedo maiorem; formæ substantialis non immediate receptibilis, aut formæ substantialis, ut sic, nego maiorem, & concessa minori, nego consequentiam.

Deinde ad additionem ipsius *Respondetur*, negando assumptum, ad cuius probationem dico primo quod supponat doctrinam illam ipsam, à qua dicit se abstrahere, nempe de ratione formæ substantialis esse, quod det esse simpliciter, hoc est, quod faciat rem, cui aduenit existere & esse extra suas causas. Dico secundo, si forma faceret illud, quod informatur ab ipsa, esset extra suas causas, illud esse quod daret, esset sufficiens ad hoc; nec materiam indigere ad existendum extra suas causas alia vlla forma, & consequenter illam primam formam esse completam in ordine ad hoc; sed tamen inde non sequeretur quin posset vltius compleri substantialiter, & esse substantialiter incompleta, quia non deberet vltius compleri quantum ad hoc quod haberet existere ab illo alio, quo completetur; sed completetur per vltiorem formam quantum ad hoc, quod per aduentum vltioris formæ posset melius conservari in rerum natura, & exercere operationes multas, quas sine vltiori illo complemento non posset exercere.

66. *Idem Author* addit vltius ad idem probandum: illa

Illa prima forma, quæ diceretur incompleta secundum nos, vel diceretur talis, quia habet potentiam ut ulterius informetur, vel quia relinqueret in materia lucem ut ulterius compleri possit. Primum dici non potest, quia nulla forma quantumvis imperfecta, est informabilis ab ulteriori forma substantiali, quia nihil habet de materia, nihil autem est informabile à forma substantiali nisi materia; hæc enim sola potest componere cum forma substantiali. Cuius ratio, inquit est, quod illud quod componit substantialiter cum forma, debeat esse in potentia ad talem formam ita, quod educatur ex illa, vel infundatur illi; non potest autem una forma substantialis educi ex potentia alterius. Secundum etiam probat non posse dici; sed quia responsio non spectabit eo, omitto proponere probationem eius.

Respondeo, dici posse incompletam, quia ulterius informabilis est per aliam formam, quæ informat totum constitutum ex materia prima, & prima forma incompleta. Et ad improbationem huius dico formam substantialem habere aliquid materiæ in hoc sensu, quod possit recipere aliquid ulterius: sicut enim una forma accidentalis, verbi gratia, quantitas potest recipere alias formas accidentales, ut albedinem, nigredinem, dulcedinem; & in hoc sensu habet aliquid materialitatis, idem potest convenire formæ substantiali. Dicere autem quod nihil sit informabile à forma substantiali, & quod nihil possit componere cum forma substantiali nisi materia; & quod forma substantialis non possit educi nisi ex materia, aut infundi nisi materiæ, est directe petere principium, & tam facile à nobis negantur omnia illa, quam ab ipso supponuntur.

67. *Obiicies tertio*: Aut illæ plures formæ educerentur ex eadem potentia materiæ, aut ex diversis: non primum, quia secundum Commentatorem numerus potentialium est secundum numerum specierum; ergo una potentia nequit correspondere pluribus formis diversæ speciei. Non etiam secundum, quia illæ plures potentiæ inessent materiæ sine ordine, & consequenter ipsæ formæ non essent subordinatæ.

Respondeo animas (excipio animam rationalem, quæ non educitur vlllo modo) non educi proximè ex potentia materiæ primæ, sed ex potentia corporis constari ex materia & forma corporeitatis, quæ forma educitur proximè ex potentia materiæ: unde negari potest maioris suppositum, quod scilicet utraque forma educatur ex potentia materiæ primæ immediate. Quod si supponatur solum utramque educi, sed unam immediate ex sola materia, alteram verò mediata ex toto constato ex materia, & forma corporeitatis; tum concessa maiori neganda est minor, & potest dici quod utraque educatur ex eadem potentia materiæ, sed una immediate, altera mediata; nec hoc est contra Commentatorem, qui non potest negare quin una potentia possit respicere diversas speciei formas, nam ipsamet materia prima respicit omnes formas substantiales etiam diversæ speciei; & intellectus respicit assensum & dissensum, voluntas amorem & odium, lac albedinem, & dulcedinem, quas etiam simul potest recipere. Unde quando dicit numerum potentialium esse secundum numerum specierum, intelligi debet, vel de potentia obiectiva, ita ut sensus sit, quod quot sunt speciei actus existentes, tot sunt in potentia obiectiva, ut possint existere; vel in aliquo alio sensu, qui non faciat ad propositum; quem curantibus auctoritatem Commentatoris indagandum relinquo.

68. *Obiicies quarto*, sequeretur quod caro viva & mortua essent uniuoca uniuocata, quod videtur absurdum. Confirmatur: quia secundum Philosophum 2. gen. animalium c. 1. Neque facies, nisi animam habeat, neque caro, sed corrupta æquiuoce dicitur facies aut caro, perinde quasi lignea, aut lapidea facta sit.

Respondeo, negando sequelam: quamvis enim illa pars corporis, quæ vocatur caro, dum informatur ab anima, sit eiusdem speciei cum parte cadaveris non informatam ab anima; tamen nomen carnis posset simpliciter imponi ad significandum illam partem corporis solum, ut af-

ficeretur ab anima, & pars corporis eadem non affecta anima non potest vocari caro simpliciter in hoc sensu, sed solum æquiuoce: unde caro viva, & mortua non essent uniuoca uniuocata; sed æquiuoca analogæ. Quod si nomen caro esset impositum ad significandam illam partem corporis, quæ dicitur caro, abique ordine ad animam: tum certum est quod caro viva, & mortua in ratione carnis essent uniuoca, non minus quam homo albus, & homo niger essent uniuoca ratione hominis, eadem enim est ratio: sicut enim idem homo potest affici nunc albedine, & propterea dici albus, & nunc nigredine, & propterea dici niger; ita etiam eadem caro potest dici nunc affici anima, & propterea dici viva, & nunc carere anima, ac propterea dici mortua, id est, priuata anima, non vero mortua in eo sensu, quo dicitur homo mortuus, quia homo dicitur mortuus ex eo, quod ipsemet homo desinat existere in rerum natura, caro vero non dicitur mortua ex eo quod desinat existere, sed ex eo quod desinat informari ab anima, quamvis non desinat existere.

Ad confirmationem respondeo breuiter, Philosophum intelligere per faciem & carnem illas partes corporis sic dictas, ut informatas ab anima; unde quamuis separata anima remaneant illæ eadem partes, tamen non deberent habere illam denominationem carnis & faciei, nisi æquiuoce, quod non facit ad propositum.

Adde totam hanc difficultatem esse de nomine, ac propterea parui momenti ad determinandum quomodo se habeat ipsa res.

69. *Obiicies quinto ex Arriaga*, frustra multiplicari formam corporeitatis supra animam: quia ipsa varietas organorum, ac dispositionum diuersarum, quæ sunt in viuentem, potest oriri ab ipsamet anima. Quod probat suo iudicio euidenter: quia per nos ipsa anima petit immediate illam varietatem formarum partialium substantiarum, quæ præcedunt animam, & organizant materiam: ergo poterit immediate petere ipsam varietatem dispositionum sine illa forma substantiali.

Confirmatur: quia illæ formæ partiales nihil operantur: ergo frustra ponuntur.

Respondeo, negando antecedens cum sua probatione: quamvis enim anima connaturaliter petere posset tanquam subiectum sibi proportionatum totum integrale substantiale constatum ex pluribus partibus substantiælibus diuersæ rationis, tamen non potest petere tanquam subiectum sibi proportionatum materiæ solam cum accidentibus. Deinde accidentia diuersa connaturaliter conuenientia alicui substantiæ, debent habere principium intrinsecum, ratione cuius conueniunt ipsi, ex quo principio profluere seu emanare debent: anima vero non potest esse tale principium ut patet ex probatione septima Conclusionis; forma vero substantialis non debet præsupponere aliquod principium intrinsecum, ratione cuius conueniat rei, unde anima bene posset exigere formam substantialem præuiam, licet non posset accidentalem.

Ad confirmationem respondeo, formas illas substantiales tantum operari in viuētibus, quantum operatur in igne forma ignis, aut in aqua forma aquæ: constituit enim corpus, quod est subiectum animæ, & est radix dispositionum accidentalium, quæ reperiuntur in viuētibus maxima ex parte.

70. *Obiicies sexto ex eodem*: illæ formæ, quæ antecedunt animam non essent substantiales, & essent: ergo implicant. Probat antecedens: essent quidem ex hypothesi, non essent vero, quia substantiæ conceptus non consistit in eo quod primo antecedit, nam quantitas, ac dispositiones sunt priores natura quam forma substantialis, & tamen non sunt formæ substantiales; sed conceptus substantiæ consistit in eo, quod sit prima radix non effectiua tantum, sed finalis: sed illa forma corporeitatis non est talis, quandoquidem ordinetur ad animam.

Respondeo, negando antecedens, ad cuius probationem dico conceptum formæ substantialis consistere in hoc, quod sit forma, quæ non præsupponit aliquam aliam formam, ex qua sequatur, & est principium aliquarum formarum conseruatiuarum istius rei, cuius est forma constituta

constitutiva, ut dictum est suo loco 1. *Physicorum*. Quod vero conceptus substantialis formæ non consistat in hoc quod sit illi forma, ad quam tanquam ad finem cæteræ formæ ordinatur, patet: quia certe intellectiones, & volitiones, & habitus & species intelligibiles, ac impressæ non ordinantur ad animam tanquam ad finem; & tamen sunt accidentales & anima est forma substantialis. Vnde in forma negatur maior probationis pro secunda parte.

71. *Obicitur septimo ex Ioanne a sancto Thoma*: omnes gradus generici, & speciei prædicantur essentialiter de quolibet inferiori: sed non potest essentialiter prædicatio de eadē re sumi à diuersis formis: ergo debet provenire ab eadem. Probatur minor: quia quæ sumuntur à diuersis formis prædicantur de aliquo, cui conveniunt iuxta modum, quo tales formæ in eo sunt: formæ autem quæ sunt in aliquo, vel subordinantur inter se, vel non. Si non, solum sequitur prædicatio per accidens; si sic, prædicatio potest esse per se, sed in secundo modo dicendi.

Hæc obiectio in re nullius est momenti, & continet obcurtissimam doctrinam: sed quomodo cumque

Respondetur, negando minorem, ad cuius probationem dico, si sensus sit quod prædicata desumpta à formis diuersis habeant prædicari de re iuxta modum, quo tales formæ in ea sunt, quatenus debeant prædicari essentialiter de illa, si formæ constituent ipsam essentialiter, & accidentaliter, si non transeat; si vero sensus sit quod prædicata illa debeant prædicari de re tanquam realiter distincta; si formæ sint realiter distinctæ à re, est manifeste falsum.

Ad illud de subordinatione formarum dico quod formæ illæ, de quibus loquimur sint subordinatæ, nec tamē inde sequitur quod prædicata ab ipsis desumpta non prædicentur essentialiter: quando enim prædicata desumuntur à formis subordinatis, quantum qualibet est pars essentialis rei, in qua includitur prædicabuntur essentialiter, quia non est maior ratio, cur vna prædicetur essentialiter quam altera.

Confirmatur ut hoc: quia prædicata quæ desumuntur ex materia, & forma, prædicantur essentialiter de composito constituto ex materia & forma, quia materia, & forma sunt subordinatæ sibi inuicem, & partes essentielles compositi: ergo similiter prædicata quæ desumerentur à diuersis formis subordinatis, quæ essent partes essentielles eiusdem compositi, possent prædicari essentialiter de ipso.

72. *Respondet ipse*, negando consequentiam, & assignando disparitatem, quod materia, & forma ex intrinseca sua ratione habent rationem actus, & potentia, & constituent compositum essentialiter, & in primo modo perfectæ: sed duæ formæ non se habent sicut actus, & potentia, nec possunt constituere aliquid vnum essentialiter, quantum haberent aliquam subordinationem inter se.

Sed contra: quia in hac disparitate manifeste petit principium, dum dicit duas formas non posse se habere ut actus & potentia, aut constituere essentialiter aliquid compositum; hoc est enim quod nos negamus.

Adde ad hæc in hoc argumento videri supponi quod *Scotus* velit vnam prædicatam desumi ab vna forma, & alteram ab altera, verbi gratia, genericum à forma corporeitatis, & specificum ab anima: sed omnino falsum est *Scotum* tale quidpiam sensisse: imo omnia prædicata generica & specifica quæ dicuntur de viventibus, desumuntur ab vtraque forma, & etiam à materia, ut patet ex dictis in Logica, dum examinabatur ex quo desumebatur genus & differentia.

73. *Quæres primo*, an forma corporeitatis, quam iam asserimus antecedere animam, & ea ablata manere, consistet partibus integralibus heterogeneis, aut homogeneis.

Arriaga supra putat, *Scotum* tenere quod detur vnica tantum forma corporeitatis, & quod in hoc dissideat à recentioribus admittentibus cum ipso plures formas substantiales in viventibus, quod hi putent dari plures formas partiales corporeitatis in viventibus, vnam correspondentem vni parti corporis, & alteram alteri parti diuersæ rationis; & vltimus addit sibi placere magis sententiam *Scoti*. Verum cum *Scotus* non possit ponere formam corporeitatis indiuisibilem iuxta animæ rationem

lis, necessario debet asserere eam constare pluribus partibus integralibus, quarum vna sit forma manus, verbi gratia, altera pedis, &c. non minus quam isti recentiores; vnde non potest habere dissidium quantum ad hoc cum recentioribus aut vllis; vnde dissidium tantum esset, si ipse putaret illas partes, ex quibus integratur forma totalis corporeitatis viuentis, verbi gratia, esse eiusdem rationis, recentiores vero existimarent, eas esse diuersæ rationis; quare credo *Arriagam*, *Scotum* intelligere in hoc sensu.

Respondetur tamen, formam corporeitatis integram totius hominis constare pluribus partibus integrantibus heterogeneis, ac diuersæ rationis; nec *Scotus* aliter se habere.

Probatur secunda pars: quia licet *Scotus* magis inclinet quod detur vnica tantum forma corporeitatis, loquitur tamen de vnica integraliter diuisibili, quæ sicut vnica posset vocari, quia constaret pluribus partibus homogeneis: ita etiam vnica posset vocari, quamuis constaret pluribus partibus heterogeneis: ergo ex eo quod dicat *Scotus* dari vnica formam corporeitatis, non sequitur quod voluerit illam formam non constare ex partibus integralibus diuersæ rationis.

74. *Probatur ergo prima pars*, quæ est solutio huius questionis: quia si pars illa formæ, quæ est in oculo, esset eiusdem rationis cum parte, quæ est in aure aut manu, deberet habere accidentia eiusdem rationis in vtraque parte: sed hoc est falsum: ergo.

Confirmatur primo, quia in oculo debet esse aliquod principium intrinsecum substantiale, ratione cuius habeat illa accidentia, quæ habet, potius quam accidentia alia diuersæ rationis, verbi gratia, accidentia similia accidentibus manus: sed nisi pars formæ corporeitatis, quam habet, esset diuersæ rationis à parte formæ correspondente manui, non haberet tale principium: ergo illa pars est distincta rationis.

Confirmatur secundo, quia habemus tantam rationem quoad sensum, & discursum distinguendi specie formam substantialem oculi, à forma substantiali manus, & formam substantialem carnis à forma substantiali ossis, quantum habemus ad distinguendam aquam à vino, aut lapidem à ligno; neque enim habemus principia distinguendi hæc, nisi quod videamus ea exigere accidentia distincta: sed certe oculus, & manus, caro, & os exigunt accidentia notabilissime distincta: ergo debet dici quod distinguantur specie.

75. *Quæres secundo*, an corpus quod constituitur ex materia & hac forma corporeitatis, sit illud corpus, quod ponitur directe in prædicamento substantiæ, aut aliqua species contenta sub illo corpore.

Respondetur negative, illud enim corpus quod ponitur directe in prædicamento substantiæ, debet esse quid completum physicè, aut conceptus abstractus à rebus completis physicè: & idem est de quacumque specie sub illo contenta: hoc enim corpus est quid incompletum physicè non minus quam materia prima, quia est pars physica viuentis: nulla autem talis pars ponitur directe in prædicamento vllis; & valde cauenda est vtriusque corporis æquiuocatio, quæ fundamentum præbet Thomistis præsertim *Ioan. a S. Thoma*, non semel impingendi in hac materia.

QVÆSTIO IV.

De prima definitione Animæ.

76. **R**efutatis variis, iisque satis absurdis antiquorum Philosophorum de animæ natura sententiis, quorum aliqui eam ex atomis sphaerica figura compositis, qui continuo egredierentur & ingredierentur per respirationem; alij ex vnitatibus constitutam putauerunt; nonnulli existimabant eam esse vnum ex elementis: plerique harmoniam seu temperamentum quoddam resultans ex contrariis. His, inquam, vel ex hoc ipso, quod nulli inniterentur fundamento, facile reiectis opinionibus, *Philosophus* lib. 2. duas proponit animæ definitiones. Primam

cap. 1.

An forma corporeitatis sit heterogenea.